

Jäniksen jäljet ja leivoset ovat tavallisimmat tuloksettoman seisonnan kohteet.
Haku ei etene ja koira palaa yhä uudelleen näille jäljille.

Erikoiskokeiden sanasto ja käsitteet osa 2/3

Riistatyö on erikoiskokeen osa, joka käsittää seisonnan, paikallistamiskyvyn, etenemisen ja käyttäytymisen riistan karkotuksessa ja ammuttaessa. Mikäli koetilanteessa riistaa pudotetaan, arvostellaan lisäksi koiran käyttäytyminen sen pudotessa tai kaatuessa. Riistatyön arvostelu alkaa koiran ottaessa seisonnan (se mukaan lukien) ja päättyy kun arvostelutuomari laukauksen tai pudotuksen jälkeen on voinut todeta koiran toiminnan. Jotta koira voidaan palkita, on riistatyössä ammuttava.

Seisonta tarkoittaa koiran ominaisuutta jäykistyä paikalleen liikkumattomaksi, kun se saa vainun tavallisesti tuulen yläpuolella lymyvästä riistasta. Parhaina seisojina pidetään koiria, jotka seisovat riistan ruumiin hajulle. Toinen mahdollisuus on seisoa hajun voimakkuudelle. Seisonnan on oltava kiinteä ja jännittynyt, eikä koira saa purkaa tai jättää seisontaansa kuin aivan muutamassa sääntöjen määräämässä tapauksessa. Seisonnallaan hyvä koira ikään kuin ”kiinnittää”, jotkut sanovat ”naulaa” riistan paikoilleen odottamaan jatkotoimenpiteitä. Rehelliisyyden nimissä on sanottava, että usein tämän päivän linnut kuten metsokukko ja fasaanit eivät aina peltopyytäkään suostu ”naulattaviksi”, vaan juoksevat seisonnalta pois. Jos kohde-eläimenä on jänis, kissa tai vaikkapa supi, on koiran seisonta usein hieman erilainen, jonka jokainen ohjaaja oppii kokemusten kautta.

Tulokseton seisonta on seisonta muille kuin riista- ja vahin-koeläimille. Näitä ovat mm. pikkulinnut, kahlaajat, myyrät ja usein yölliset jäniksenjäljet. Monesti tuloksettomaksi seisonnaksi luetaan myös seisonta, jossa riistaa ei havaita. Tulkinta on kyseenalainen, koska emme tiedä mitä koira seiso. Ehkä otus vain juoksi alta pois tai että koira ei sitä paikallistanut. Vika on kuitenkin aina koirassa. Säännöissä sanotaan, että koira suljetaan kokeesta sen seisottua useita kertoja tuloksettomasti. Ahtaasti ottaen useita kertoja on kolme. Käytäntö kokeissa hieman vaihtelee.

Koiran seisontakynnys on karkeasti ottaen välimatka seisovan koiran ja kohteen välillä. Eri koirilla seisontakynnykset vaihtelevat. Kun seisontakynnys on korkea, yrittää koira vainun saatuaan seisontaa liian lähelle kohdetta, joka tällöin voi ja usein karkottuukin. Kun taas seisontakynnys on matala (herkkä), seisoo koira riistan liian kaukaa. On tavallista, että nuorella koiralla kynnys on korkea mutta iän ja kokemuksen kasvaessa se tavallisesti muotoutuu normaaliksi. Sen sijaan matala seisontakynnys ei iän mukana aina korjaannu.

Riistan pakoetäisyys on se matka koiran ja riistan välillä, jonka alittuessa riista karkottuu. Seisontatilanteessa hyvä riistan ruumiin hajulle seisova koira ottaa esim. linnun juuri oikean matkan päästä, jolloin lintu painautuu lähteäkseen seuraavassa hetkessä lentoon, mikäli koira vielä lähestyisi. Tilanne ikään kuin pysähtyy odottamaan ohjaajan toimenpiteitä. Pakoetäisyydet luonnollisesti kovasti vaihtelevat riippuen säästä, riistalajista, linnun sukupuolesta kuin myös vuodenaajasta jne.

Eteneminen Sillä tarkoitetaan koiran kykyä käskystä nostaa lintu tai ajaa jänis liikkeelle, niin että pudotukselle tai kaadolle muodostuu mahdollisuus. Eteneminen on siis suoritettava käskystä. Käskyn muoto voi olla mikä tahansa, mutta normaalista poikkeava käsky on ilmoitettava arvostelutuomarille etukäteen. Pelkkä seisonnan lähestyminen ei voi olla käsky. Kaksi käskyttä (luvatta) tapahtuvaa etenemistä aiheuttaa kokeesta sulkemisen. Myöskään myöhästynyt, jo liikkuvan koiran perään huu-dettu käsky ei auta, vaan tapaus käsitellään luvattomana etenemisenä.

Koiran on edetessään pakotettava lintu siivilleen tai jänis juoksuun haulikon kantaman etäisyydeltä. ”Pakotettava” vaatimus aiheuttaa etenemiselle vaateita. **Hyvä eteneminen on nopea, tavallisesti juosten tapahtuva toimenpide, niin että juoksevan linnun on pakko nousta siivilleen.** Kun tämän päivän linnut eivät aina suostu ”naulattaviksi”, vaan koiran pyrkimyksistä huolimatta jatkavat liikkumistaan, aset-

taa se koiran etenemiselle uusia vaatimuksia. Emme tavallises-
ti havaitse, lähteekö lintu liikkeelle seisonnan kuluessa vai vas-
ta kun tulemme seisonnalle. Joskus siis koira joutuu ottamaan
etenemisen liikkuvalla linnulle. Kyseinen asia vaikuttaa etene-
misen nopeuteen, sen kokonaiskuvaan ja joskus myös arvosa-
naan.

Etenemisen aikana koiraan ei saa koskea eikä ohjaaja saa
mennä koiransa etupuolelle. Aloittelijan on syytä seurata koi-
raansa aivan sen takana sitä tukien ja kannustaen. Mitä peit-
teisempi maasto sitä enemmän koira tarvitsee ohjaajansa läs-
näoloa. Lähietäisyydellä oleva koira tekee myös tyhmyyksiä vä-
hemmän.

Sanomattakin lienee selvä, että etenemisen tuloksena tapah-
tuva linnun nosto tai jäniksen pako on aina arvostelutuoma-
rin omin silmin nähtävä. Pelkkä lentoon lähdön kuuleminen
tai ohjaajan asean laukaisu ei riitä hyväksyttävään riistatyöhön.

Seuraaminen Etenemiskäskyn saatuaan koira ei nostakaan
kohde lintua, vaan tapahtuu lukuisten seisontojen ja hitaiden
”etenemisten” sarja. Tällöin koira ainoastaan seuraa liikkuvaa
lintua seisontakynnyksensä etäisyydeltä pystymättä tai uskal-
tamatta sitä karkottaa. Aroilla metsälinnuilla ongelma ei aina
tule esiin, mutta fasaanikokeissa vika huomataan. Tämä seu-
raaminen on hylkäävä virhe ja rinnastettavissa etenemättömyy-
teen, joten siihen on suhtauduttava vakavasti. Ohjaajat tavalli-
sesti tietävät koiransa vian ja pyrkivät kaikkiin tavoin omalla toi-
minnallaan saamaan linnun lentoon.

Etenemättömyys Etenemiskäskyn saatuaan, koira ei etene tai
ottaa vain askelen tai pari kerrallaan lintua kohden kykene-
mättä saamaan lintua lentoon. Nuori koira voi saada tällaisen
”seisontakrampin” alussa lintuja tavatessaan. Usein se siitä pa-
ranee ajan kuluessa. Avoimessa ja voittajaluokassa etenemätön
koira suljetaan kokeesta,

Paikallistaminen Osittain seisonta, mutta erityisesti etene-
minen osoittaa sen, miten koira paikallistaa seisontansa koh-
teen. Kuten aikaisemmin todettiin, paras koira seisoo linnun
ruumiin hajulle. Tällöin se pystyy kohdentamaan tarkasti sen
olinpaikan. Kokeissa näkee myös koiria, jotka etenemään käs-
kettyinä eivät paikallista lintua (hajuseisotat) ja linnut voivat
karkottua kaukaa edestä, sivulta tai eivät karkoitu ollenkaan.
Mikäli lintu juoksee, hyvä koira etenee jaksoittain (ohjaajaan-
sa välillä odotellen) tai yhtäjaksoisesti suoraan linnulle, jolloin
paikallistaminen voidaan todeta.

Karkotus tarkoittaa tässä kohdassa tahallista ja luvaton-
toimintaa, josta koira rankaistaan. Koira siis tietää riistan ole-
massaolon ennen karkotusta. **Ennen seisontaa** (haun aikana)
toistuvasti suotuisissa olosuhteissa karkottaa riistan sille seiso-
matta ja **seisonnan jälkeen toistuvasti** ensin seisottuaan **lu-
vatta etenee** karkottaen riistan. Näissä tapauksissa koira sulje-
taan kokeesta.

Suotuisissa olosuhteissa (haun aikana) on ymmärrettävä
myös siten, että olosuhteet voivat koiran kannalta olla kovin

Jatkuu ▶

Kuvan kaltaisessa pakettipellossa etenemätön tai puutteellisesti etenevä
koira ei saa mitään aikaiseksi, vaan linnut juoksevat seisonnalta pois.

Kuvan koira ei paikallistanut fasaania ja se karkottiinkin koiran takaa lähestyvää ohjaajaa.

huonot, epäoikeudenmukaiset. Se on saanut vainun linnusta, mutta olosuhteet estävät esim. linnun tarkan paikallistamisen. Koira kuitenkin pyrkii vaistojaan pakottamina paikallistamiseen ja seisoontaan. Mikäli riistä tällöin karkottuu, olisi väärin jos koira nyt rankaistaisiin pahimman jälkeen.

Törmäys kuuluu käsitteenä haun puolelle, mutta kun karkotus ja törmäys usein sekoitetaan keskenään, lieene parempi puhua siitä tässä yhteydessä. **Törmäys on aina vahinko.** Kun koira haun aikana **tietämättään ja vainua tai havaintoa siitä etukäteen saamatta törmää** riistään niin että se karkottuu, puhutaan törmäyksestä.

Paikalleen jäänti tapahtuu koiran omaksi parhaaksi. Joskus on sattunut, että ohjaaja on ampunut tai vahingoittanut etumaastoon ryntäävän koiransa. Paikalla olo rauhallisesti, mieluiten maaten. Seisova koira tekee luvattomia makaavaa herkemmin.

Paukkunouto tapahtuu, kun koira linnun lähtiessä pysähtyy makuulle, istualleen tai seisaalleen, mutta laukauksesta tai sen jälkeen luvatta jatkaa pudotetun linnun luo ja noutaa sen ohjaajalleen. Paukkunoutaja saa avoimessa luokassa 3. palkinnon ja voittajaluokassa koira suljetaan.

Peräänmeno sekoitetaan usein paukkunoutoon. Perään meno tapahtuu, kun koira etenemään käskettynä **pysähtymättä** jatkaa alasammutun linnun luo, tai sitten **pysähtyen tai pysähtymättä** jatkaa pakenevan otuksen jälkeen. Perään menijä suljetaan kokeesta. Nuorten luokassa kohtelu on lievempää.

Blinkkari on koira, joka kaikin tavoin välttää kiinteän seisonnan ottamista, vaikka kyllä tietää otuksen olinpaikan. Toiminta voi ilmetä haun yhteydessä ja seisonnatilanteessa koira vain pyörii otuksen olinpaikan ympärillä. Vika voi olla perinnöllinen tai aiheutua kovasta rankaisusta.

Teksti: Jorma Silta,

julkaistu aiemmin Saksanseisoja 1/97

Kuvat: Jorma Silta

Herrajahdissa Englannissa

Sain työmatkalla mahdollisuuden tutustua englantilaiseen metsästyskulttuuriin ja osallistua fasaanien ja peltopyiden ajometsästyksen muiden herraskaisten kanssa. Kokemus oli erittäin mielenkiintoinen, vaikka kulttuurishokki koiransa kanssa kahdestaan suurissa metsissä kulkemaan tottuneelle suomalaiselle olikin melkoinen.

Jahti alkoi aamulla jahtiporukan miesten vaimojen ja vaimokkeiden järjestämällä aamupalalla ja vierailevan suomalaisnaisen kantolupien sekä vakuutusten tarkastuksella. Isäntien helpotus oli melkoinen, kun he huomasivat, että haulikko oli ollut kädessä jonkun kerran ennenkin. Lisäksi naisia oli haulikon kanssa vain yksi, ajoketjussa muutama. Aamulla jaettiin myös työvuorot: kukin oli vuoroin ajomiehenä ja vuoroin passissa, tosin vierailevana tähtenä olin maan tavan mukaan joka ajossa ampujana. Olisin kyllä mielelläni osallistunut ajoketjuunkin: muovisella kahisevalla lipulla pusikoita piiskaavilla ja ”kr-rrrrrr” huutavilla ajomiehillä näytti olevan varsin hauskaa. Porukassa oli yhteensä reilu parikymmentä jäsentä, yksi paukkunoutaja labradorinnoutaja, muutama erinomainen spanieli ja vt. ylösajava pitbull, joka hoiti pestinsä yllättävän mallikkaasti.

Hauleja nistaan säännöllisesti

Koska Englannissa on asutus huomattavasti Suomea tiheimpää, turvallisuusasiat käytiin tarkasti läpi. Lintuja sai ampua

vain eteen- ja ylöspäin. Vaakatasossa lentäviä lintuja ei saanut ampua, koska alueen pelloilla oli runsaasti kävely- ja pyöräilyreittejä. Kukin ampui omalle sektorilleen, toisen sektorilta ampumista pidettiin erittäin epäkohteliaana. Turvallisuuden huomioiminen olikin erittäin tärkeää, sillä hauleja ropisi niskaan säännöllisin väliajoin. Passipaikat oli numeroitu ja niitä kierrätettiin. Jokaisessa ajossa ensimmäisen ammuttavan linnun piti olla riistalintu, eli fasaani tai peltopyy. Vasta sen jälkeen sai ampua haittaeläiminä pidettyjä sepelkyyhkyjä, kyyhkyjä tai variksia. Ammunta piti ehdottomasti lopettaa ja aseet avata heti, kun jahtipäällikkö puhalsi jahtitorveen.

Aamun parin ajon jälkeen kokoonnuttiin läheiselle maatilalle naisväen ansiokkaasti kokkaamalle keittolounaalle. Iltapäivällä oli vielä muutama ajo, minkä jälkeen kokoonnuttiin paikalliseen publiin varsinaiselle lounaalle ja kertamaan päivän tapahtumia. Mukava yhdessäolo ja seurustelu olivat olennainen osa päivän antia. Usea porukan jäsenistä oli käynyt Suomessakin joko risteilyllä tai perheineen joulupukkia katsomassa, Suomi siis on kuin onkin matkailumaa!